

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

เนื่องจากผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า คำในภาษาไทยบางคำ สามารถทำหน้าที่ได้มากกว่า
หนึ่งอย่าง โดยที่ความหมายยังคงเกี่ยวของกันอยู่ ถึงแม้จะทำหน้าที่ต่างกัน

ตัวอย่าง คำว่า ไซ เมื่อทำหน้าที่ 2 อย่าง

ก. ไซ แยก แล้ว

ข. แม่ ไก ไซ แล้ว

ในตัวอย่าง ก. คำว่า ไซ ทำหน้าที่เป็นคำนาม

ในตัวอย่าง ข. คำว่า ไซ ทำหน้าที่เป็นคำกริยากรรม

คำว่า ไซ ในตัวอย่างข้างบนนี้ เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน ความหมายประจำคำ¹
ก็ไม่ได้แตกต่างกันโดยเด็ดขาด แต่เกี่ยวของกันอยู่ คือคำว่า ไซ ในตัวอย่าง ก. หมายถึง
"ฟองสัตว์" ส่วนคำว่า ไซ ในตัวอย่าง ข. หมายถึงอาการ "ตกฟอง" ซึ่งอาจจะกล่าว
ได้ว่า ความหมายในสองกรณีนี้เกี่ยวของกัน คือเมื่อสัตว์แสดงอาการ "ตกฟอง" แล้วก็มี
"ฟองสัตว์" ออกมา

ผู้วิจัยจึงใคร่จะศึกษาว่า คำที่ทำหน้าที่ได้หลายอย่าง หรือที่เรียกว่า คำหลายหน้าที่²
สามารถทำหน้าที่อะไรได้บ้างในประโยค และจะแบ่งคำเหล่านี้ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตาม
จำนวนหน้าที่

¹ ดูคำอธิบายเรื่อง ความหมายประจำคำ ในบทที่ 4 ตอนที่ 1

² ดูคำจำกัดความของ คำหลายหน้าที่ ในบทที่ 3 ตอนที่ 1

อีกประการหนึ่ง ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า คำหลายหน้า¹ ซึ่งจัดอยู่ในหมวดเดียวกัน¹ อาจจะมีลักษณะความสัมพันธ์ทางความหมายแตกต่างกันเป็นคนละประเภท ดังนี้

1. คำหลายหน้า¹ ในหมวดคำกริยาอาการ-กริยากรรม ประเภทที่มีความหมายทางโครงสร้าง² ในส่วนที่สัมพันธ์กับคำในตำแหน่งประธาน³ เหมือนกัน คือคำที่ปรากฏในตำแหน่งประธาน เป็นผู้แสดงอาการทั้ง 2 หน้า¹

ตัวอย่าง คำว่า โกรธ ในหมวดคำกริยาอาการ-กริยากรรม

- ก. พอ โกรธ แล้ว
- ข. พอ กำลัง โกรธ ลุก

ในตัวอย่าง ก. คำว่า โกรธ เป็นคำกริยาอาการ

ในตัวอย่าง ข. คำว่า โกรธ เป็นคำกริยากรรม

¹ คำหลายหน้า¹ ซึ่งจัดอยู่ในหมวดเดียวกัน หมายความว่า คำหลายหน้า¹ ซึ่งทำหน้าที่อย่างเดียวกัน และจัดไว้ในหมวดเดียวกันตามหน้าที่ เช่น

คำว่า โกรธ ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำกริยาอาการ และกริยากรรม

- ก. พอ โกรธ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)
- ข. พอ โกรธ ลุก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

และคำว่า กวาด ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำกริยาอาการและกริยากรรม

- ก. บาน กวาด แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)
- ข. คนไซ กวาด บาน แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

คำว่า โกรธ และ กวาด ถือว่าทำหน้าที่อย่างเดียวกัน จึงจัดอยู่ในหมวดคำกริยาอาการ-กริยากรรม ด้วยกัน.

² ดูคำอธิบายเรื่อง ความหมายทางโครงสร้าง ในบทที่ 4 ตอนที่ 1

³ ดูคำอธิบายเรื่อง หน่วยประธาน ในบทที่ 2

ตัวอย่าง ก. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประธาน (คือ พ่อ) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ โกรธ) และตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธาน (คือ พ่อ) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ โกรธ) ตอกรรมตรง (คือ ลูก) จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ประธาน (คือ พ่อ) แสดงอาการ (โกรธ) ทั้ง 2 หน้า

2. คำหลายหน้าที่ ในหมวดคำกริยากรรม-กริยากรรม อีกประเภทหนึ่ง มีความหมายทางโครงสร้างในส่วนที่สัมพันธ์กับคำในตำแหน่งประธานต่างกัน คือคำในตำแหน่งประธานของประโยคหนึ่ง แสดงเน้นถึงสิ่งที่ต้องการจะกล่าวถึงว่า ได้รับการแสดงอาการอย่างหนึ่ง (โดยไม่มีผู้แสดงอาการนั้นก็ได้) ส่วนคำในตำแหน่งประธานของอีกประโยคหนึ่ง เป็นผู้แสดงอาการนั้น

ตัวอย่าง คำว่า กวาด ในหมวดคำกริยากรรม-กริยากรรม

- ก. บ้าน กวาด แล้ว
- ข. คน ใช้ กวาด บ้าน แล้ว

ในตัวอย่าง ก. คำว่า กวาด เป็นคำกริยากรรม

ในตัวอย่าง ข. คำว่า กวาด เป็นคำกริยากรรม

ตัวอย่าง ก. มีความหมายของโครงสร้าง แสดงเน้นถึงสิ่งหนึ่งที่ต้องการจะกล่าวถึง (คือ บ้าน) ว่าได้รับการแสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ กวาด) โดยไม่กล่าวถึงผู้แสดงอาการนั้น ส่วนตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธาน (คือ คนใช้) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ กวาด) ตอกรรมตรง (คือ บ้าน)

ผู้วิจัยจึงใคร่จะศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ทางความหมายของคำหลายหน้าที่ เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน และจะแบ่งคำหลายหน้าที่ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะความสัมพันธ์ทางความหมาย.

ข้อความของปัญหา

ข้อความของปัญหาที่จะวิจัยคือ "คำหลายหน้าที่ในภาษาไทย"

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาว่าคำที่ทำหน้าที่ได้หลายอย่าง สามารถทำหน้าที่อะไรในประโยคใดบ้าง เช่น บางคำสามารถทำหน้าที่ได้ 3 อย่าง คือ ทำหน้าที่เป็นคำนาม คำกริยา-กรรม และคำกริยากรรม เป็นต้น และเพื่อจะแบ่งคำเหล่านี้ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามจำนวนหน้าที่
2. เพื่อศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ทางความหมายของคำหลายหน้าที่ เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน และเพื่อจะแบ่งคำหลายหน้าที่ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะความสัมพันธ์ทางความหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะคำหลายหน้าที่ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางความหมาย เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน
2. ภาษาที่นำมาใช้ในการวิจัย เป็นคำพหูพจน์ที่อยู่ในชีวิตประจำวัน ระหว่างบุคคลสามัญในนครหลวงกรุงเทพ-ธนบุรี ซึ่งถือเป็นภาษาราชการ ไม่คลุมไปถึงภาษาถิ่น ภาษาที่ใช้ในวรรณคดีและราชาศัพท์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบค้นหนังสือ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้
2. รวบรวมข้อมูล ซึ่งได้จากภาษาพูดในชีวิตประจำวัน ระหว่างตัวผู้เขียน วิทยานิพนธ์กับผู้อื่น นอกจากนี้ยังได้ข้อมูลจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน จากวิทยานิพนธ์ และจากงานวิจัยต่าง ๆ

สิ่งที่มีชีวิต คือ คนหรือสัตว์ และจะทำหน้าที่เป็นคำอกรรมกริยา เมื่อสิ่งที่แสดงอาการ เป็น
 สิ่งของ เช่น คำว่า หัก ในตัวอย่าง

เขา หัก ไม้ บรทัด (ทำหน้าที่เป็นคำสกรรมกริยา)

ไม้ บรทัด หัก (ทำหน้าที่เป็นคำอกรรมกริยา) ¹

ในหนังสือเรื่อง ภาษาศาสตร์เบื้องต้น บทเกี่ยวกับ "วากยสัมพันธ์ของไทย"
 ดร. อุคม วโรตมัสสิกคิตต์ ได้กล่าวว่า คำกริยาสกรรม คือกริยาที่มีกรรมตามมาในโครง
 รูปเล็ก เช่น คำว่า หัก ซึ่งถือว่าเป็นคำสกรรมกริยาได้ชนิดเดียว จะเป็นอกรรมกริยา
 หรือวิเศษณ์กริยาไม่ได้ นอกจากจะเป็นคำที่มีเสียงพ้อง แต่ความหมายต่างกันเท่านั้น
 ฉะนั้น ประโยคว่า "ไม้บรทัดหัก" จึงถือว่า คำ หัก เป็นสกรรมกริยา ในโครงรูปเล็ก
 และตามขบวนการปริวรรต เอกกรรมของประโยค คือคำ 'ไม้บรทัด' ขึ้นมาเป็นประธาน
 แล้วลดประธานเดิม (เขา) ลง จึงมีแบบเหมือนคำอกรรมกริยา ในโครงรูปยี่ว่า
 "ไม้บรทัด หัก" ²

ดร. บรรจบ พันธุเมธา ได้กล่าวถึงลักษณะคำภาษาไทย และการเรียงลำดับคำ
 ในประโยคไว้ในหนังสือเรื่อง ลักษณะภาษาไทย ว่า ภาษาไทยเป็นคำโคต ซึ่งคำแต่
 ละคำไม่มีการเปลี่ยนรูปศัพท์ เพื่อแสดงหน้าที่ของคำและความสัมพันธ์ระหว่างคำในประโยค
 คำหนึ่งอาจจะมีความหมายหลายอย่าง หรืออาจจะทำหน้าที่โคตหลายอย่าง จะทราบหน้าที่

¹ Udom Warotamasikkadit, "Thai Syntax: An Outline" (Unpub-
 lished Ph.D. dissertation, University of Texas, 1963), pp. 7-8.

² อุคม วโรตมัสสิกคิตต์, ภาษาศาสตร์เบื้องต้น (พระนคร : หนวยศึกษานิเทศก์
 กรมการฝึกหัดครู, 2513) หน้า 171 - 172.

และความหมายของคำใดก็ตามที่เรียงอยู่ในประโยค ถ้าเรียงผิดตำแหน่ง ความหมายก็จะเปลี่ยนไป¹

ดร. บรรจบ พันธุเมธา ไก่กล่าวไว้ในบท "การจำแนกคำ" ว่า

ในภาษาไทย คำคำเดียวอาจทำหน้าที่ได้หลายอย่าง เช่น เป็นนาม กริยา และคุณศัพท์ อย่าง "คำ" เป็นคุณศัพท์ก็ได้ เป็นกริยาก็ได้ เป็นนามเรียกชื่อคนก็ได้ และจะกำหนดรู้ได้ว่า "คำ" เป็นคำชนิดใด ทำหน้าที่อะไร ก็ด้วยดูตำแหน่งในประโยค ถ้าอยู่หน้ากริยา เช่น คำมา คำ เป็นนามทำกริยา "มา" ถ้ามาหลังคำนาม เช่น เสื้อคำ คำ เป็นคุณศัพท์ ขยายเสื้อ ถ้ามาหลังผู้ทำและมีกรรมตามมา เช่น คนคำนา คำเป็นกริยา...²

ดร. บรรจบ พันธุเมธา ไก่กล่าวถึงคำกริยาบางคำไว้ว่า

คำบางคำดูเหมือนว่าจะเป็นกริยาเกิดเองได้ อย่าง ตนไม่ โคน บ้านพัง เกาอี้หัก แต่จริงต้องมีผู้ใดคนหนึ่งทำ หากไม่ใช่คนก็ต้องเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ลมพายุทำให้สิ่งตั้งถล่ม โคน พัง หัก คำตั้งถล่มนี้จึงกลายเป็นกริยา-อาการที่ไม่ต้องมีกรรมมารับ ที่แท้เป็นคำกริยากรรมวาจก มีความว่า ตนไม่ ถูก โคน บ้านถูกทำพัง เกาอี้ถูกทำหัก หรือไม่ก็ต้องถือเป็นกริยาการีตัว (ลม) ทำตนไม่ โคน (ลม) ทำบ้านพัง (คน) ทำเกาอี้หัก...³

ดร. วิจิตร ณ านนท์ ไก่กล่าวไว้ในบทความ เรื่อง "หมวดคำในภาษาไทย" ถึงวิธีการแบ่งคำพูดในภาษาไทยออกเป็นชนิด หรือหมวดคำต่าง ๆ โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่

¹ บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514) หน้า 140.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 143.

³ บรรจบ พันธุเมธา, เรื่องเดิม, หน้า 174.

ของคำในประโยคเป็นหลัก และเปรียบเทียบกับคำราวैयाกรณเภา ๆ ใว้คั้งนี้

ในคำราวैयाกรณเภาทั้งของตะวันตกและของไทยที่ใช้ ๆ กัันมา มักจะกล่าวถึงชนิดต่าง ๆ ของคำพูด เช่น คำนาม คำกริยา คำบุพพ เป็นต้น และแต่ละชนิดก็มีแบ่งย่อย ๆ ลงไปอีก การแบ่งคำออกเป็นชนิดต่าง ๆ เหล่านั้นส่วนใหญ่ถือเอาความหมายของคำแต่ละชนิดเป็นเกณฑ์ คือถ้าเราต้องการจะทราบว่า เป็นคำชนิดไหน เราก็ต้องดูคำที่เราต้องการทราบนั้นหมายถึงอะไร เช่น ถาหากเป็นคำที่ใช้เรียกชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ ก็เป็นคำนาม ถาหากเป็นคำที่แสดงอาการก็เป็นคำกริยา เป็นต้น เป็นการกำหนดคำและให้คำจำกัดความของคำแต่ละชนิด โดยอาศัยความหมายของคำเหล่านั้นเป็นเกณฑ์ การกำหนดคำและให้คำจำกัดความของคำแต่ละชนิดโดยวิธีนี้ นักภาษาศาสตร์สมัยนี้เห็นว่ายังล็กล้นอยู่มาก เพราะความรู้เรื่องความหมาย (ของคำหรือประโยคก็ตาม) เทาที่เรามีอยู่เวลานี้ยังไม่ไกล เรายังไม่สามารถจะกำหนดความหมายของคำใให้แน่นอนตายตัวลงไปได้ ทั้งนี้เนื่องจากความหมาย (ของคำหรือของประโยค) เกี่ยวเนื่องกับประสบการณ์ และความคิดของผู้พูดและผู้ฟัง ประสบการณ์ของคนเราเป็นเรื่องที่ล็กล้นซับซ้อน ยากที่จะศึกษาให้รู้อย่างละเอียดใด้ ความคิดของคนก็เป็นสิ่งที่เราเข้าไม่ถึง จะศึกษาโดยตรงยังไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นการยากที่เราจะใช้ความหมายเป็นหลักในการแบ่งคำพูดในภาษา และให้ผู้อ่านคำรากับผู้เขียนคำราก็ใช้ใจตรงกัน และให้คำจำกัดความนั้น ๆ แน่นอนตายตัวลงไปได้ ตัวอย่างเช่น ในภาษาไทย คำว่า เหลือง ในประโยคว่า (ก) เหลืองเป็นสีสีหนึ่ง กับ (ข) เลือ่ค้วนี้ เหลืองแล้ว ในเมื่อคำว่า เหลืองใช้เรียกชื่อสีชนิดหนึ่ง ก็ควรจะเป็นคำนาม ในตัวอย่าง ก. ก็เป็นคำนามใด้ แต่ในประโยค ข. ไม่ได้ถือว่าเป็นคำนาม ส่วนคำว่า พายุ คลื่น ลม ซึ่งแสดงอาการ ถาถือตามคำจำกัดความเดิมก็ควรจะเป็นคำกริยา แต่ถือกันว่าเป็นคำนาม ส่วนคำว่า ชั่ว ในประโยคว่า เขาคงชั่ว เป็นคำกริยาแต่ไม่ได้แสดงอาการ จากตัวอย่างเหล่านี้เราพอจะเห็นแล้วว่า การแบ่งคำพูดโดยอาศัยความหมายนั้น ยังล็กล้นอยู่มาก จะกำหนดใให้แน่นอน

ลงไปไม่ได้

ด้วยเหตุต่าง ๆ ดังกล่าว การแบ่งคำพูดออกเป็นหมวดคำต่าง ๆ ใน
วิชาภาษาศาสตร์สมัยใหม่ จึงไม่เอาความหมายเข้ามาเป็นหลัก แต่จะอาศัย
รูปคำในแต่ละภาษา และตำแหน่งหน้าที่ของคำในประโยค หรือความสัมพันธ์
ของคำที่เรียงกัน เป็นเกณฑ์ ¹

ในหนังสือเรื่อง Inter-Sentence Relations in Modern Conversational Thai บทเกี่ยวกับ "Word-Classes" ดร. วิจินตน์ ภาณุพงศ์ ได้พิจารณาแบ่งหมวด
คำในภาษาไทย โดยอาศัยกรอบประโยคทดสอบเป็นหลัก โดยจัดคำที่ปรากฏในตำแหน่ง
เดียวกันได้ คือใช้แทนที่กันได้ รวมเข้าอยู่ในหมวดคำเดียวกัน และได้แบ่งหมวดคำออก
เป็น 29 หมวด ด้วยกัน ²

ดร. วิจินตน์ ภาณุพงศ์ ได้กล่าวถึงคำกริยาที่ปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งคำกริยา-
อาการ และในตำแหน่งคำกริยากรรม ซึ่งถือว่าเป็นคำพ้องรูปและเสียง เรียกว่า
homophonous verbs ตัวอย่าง คำว่า หิว ในประโยค

ก. เด็ก หิว แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)

ข. เด็ก หิว นำ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

คำหิว ในตัวอย่าง ก. และ ข. ถือว่าเป็นคุณละคำ ซึ่งพ้องรูปและเสียงกัน ³

วิทยานิพนธ์นี้ ได้อาศัยบทที่เกี่ยวกับ Word-Classes จากหนังสือดังกล่าวของ
ดร. วิจินตน์ ภาณุพงศ์ เป็นพื้นฐาน แล้วยุวิจัยถ้อยคำคำเดียว ทำหน้าที่ได้หลายอย่าง และ
มีความหมายเกี่ยวของกัน.

¹ วิจินตน์ ภาณุพงศ์ "หมวดคำในภาษาไทย" อักษรศาสตร์ (3 มกราคม 2510),
หน้า 79 - 80.

² Vichin Panupong, Inter-Sentence Relations in Modern Conversational Thai (Bangkok : The Siam Society, 1970), pp. 120-176.

³ Vichin Panupong, เรื่องเดิม, หน้า 123 - 124.

เครื่องหมายที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

- _____ ใช้ขีดเส้นใต้คำ หรือข้อความที่สำคัญ ที่กำลังกล่าวถึงอยู่
- “ ” ใช้กำกับข้อความที่แสดงความหมายประจำคำ
- * ใช้เขียนกำกับหน้าประโยคที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย
- { ใช้กำกับกรอบประโยคที่มี 2 กรอบ เพื่อแสดงหน้าที่ของหมวดคำ
- () ใช้อธิบายเพิ่มเติมข้อความข้างหน้า